

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ВОРОНЦОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF VORONTSOV AND OTHERS v. UKRAINE)**

(Заява № 58925/14 та 4 інші заяви)

РІШЕННЯ

П. 1 ст. 5 • Законне затримання або тримання під вартою •
Необґрунтоване затримання протестувальників на Майдані як частина
цілеспрямованої стратегії органів державної влади щодо придушення
акцій протесту

СТРАСБУРГ

21 січня 2021 року

ОСТАТОЧНЕ

21.04.2021

*Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44
Конвенції. Його текст може підлягати редакційним виправленням.*

У справі «Воронцов та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (колишня П'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Сіофра О'Лірі (*Síofra O'Leary*), Голова,
Йонко Грозев (*Yonko Grozev*),
Ганна Юдківська (*Ganna Yudkivska*),
Мартіньш Мітс (*Mārtiņš Mits*),
Габріеле Куцско-Штадльмайер (*Gabriele Kucsko-Stadlmayer*),
Ладо Чантурія (*Lado Chanturia*),
Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nußberger*), судді,

та Віктор Соловейчик (*Victor Soloveytschik*), Секретар секції,

з огляду на:

заяви, подані до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), п'ятьма громадянами України (далі – заявники), персональні дані та інші деталі щодо яких наведено в таблиці у додатку;

рішення повідомити Уряд України (далі – Уряд) про заяви;

рішення надати заявам статус пріоритетних (Правило 41 Регламенту Суду);

зауваження, подані Урядом держави-відповідача, та зауваження, подані заявниками у відповідь;

після обговорення за зачиненими дверима 07 травня 2019 року та 09 грудня 2020 року,

постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ВСТУП

1. Ці заяви стосуються стверджуваного незаконного та свавільного тримання під вартою п'яťох заявників у зв'язку з демонстрацією у м. Харків 19 лютого 2014 року, однією з масових акцій протесту, що відбувалися в Україні у період з 21 листопада 2013 року до 23 лютого 2014 року; акцій протесту, які зазвичай називають «Євромайданом» та/або «Майданом». Заявники посилаються на пункти 1 та 3 статті 5 Конвенції. Ці заяви входять до числа тридцяти трьох заяв, поданих до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції, щодо протестів на Майдані. З причин, наведених в рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), заява № 15367/14 та 13 інших заяв, пункт 5, від 21 січня 2021 року, не остаточне), ці тридцять три заяви не можуть бути об'єднані та розглянуті в одному рішенні. Проте рішення, ухвалені за цими заявам, варто розглядати в їхній сукупності.

ФАКТИ

2. Імена представників заявників наведені в таблиці у додатку.
3. Уряд України представляв його Уповноважений, на останніх етапах провадження пан І. Ліщина з Міністерства юстиції.
4. Факти справи, надані сторонами, можуть бути узагальнені таким чином.

I. ЗАТРИМАННЯ ЗАЯВНИКІВ

5. 19 лютого 2014 року у м. Харків біля будівлі, в якій розміщувалася Академія внутрішніх військ МВС України (далі – Академія МВС України), відбулася демонстрація на підтримку акцій протесту Євромайдану/Майдану в центрі м. Київ. Протестувальники висловлювали свою незгоду з рішенням органів державної влади направити військовослужбовців Академії МВС України для придушення акцій протесту, що тривали у м. Київ. Згідно з твердженнями сторін демонстрація була мирною.

6. За винятком пана А. Романькова (заява № 58981/14), усі заявники брали участь у цій демонстрації; участь пана Д. Сінельникова обмежувалася зйомкою демонстрації. Пан А. Романьков зазначив, що не брав участі в демонстрації, а просто знаходився неподалік.

7. Близько 17 год. 00 хв. працівники міліції застосували силу для розгону протестувальників і затримали низку з них, у тому числі заявників. Заявники зазначили, що відеозапис деяких відповідних подій знаходився у відкритому доступі.¹

8. Згідно з відповідними рапортами та протоколами працівників міліції 19 лютого 2014 року заявників затримали у зв'язку з тим, що їх підозрювали у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення, – злісній непокорі законному розпорядженню або вимозі працівника міліції (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 200). Спочатку заявників доставили до Червонозаводського районного відділу міліції ГУМВС України у м. Харків, де вони перебували близько восьми годин. Після цього їх доставили до Червонозаводського районного суду міста Харкова для розгляду їхніх справ за відповідними обвинуваченнями у вчиненні адміністративного правопорушення (див. пункти 12 та 13).

9. Перебуваючи у відділі міліції, їх також допитали як свідків у кримінальному провадженні, яке тривало на той момент, щодо «грубого порушення громадського порядку» під час демонстрації (злочин,

¹ Див. <https://www.youtube.com/watch?v=IAohIQyWdS8>.

передбачений статтею 293 Кримінального кодексу України, див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 201). Заявникам не було пред'явлено жодного обвинувачення у зв'язку з цим. Зрештою, 21 лютого 2014 року працівники міліції закрили це кримінальне провадження у зв'язку з відсутністю доказів, що громадський порядок чи діяльність Академії МВС України чи будь-якої іншої організації чи органу було «порушено» під час відповідної демонстрації. У зв'язку з цим працівники міліції в основному посилалися на відеозаписи відповідних подій та показання низки свідків, у тому числі деяких заявників.

10. За твердженнями заявників під час перебування у відділі міліції працівники міліції не дозволяли захисникам, запрошеним друзям заявників, зв'язатися з ними, хоча вони мали право на правову допомогу, *inter alia*, відповідно до статті 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 200 та пункт 28 цього рішення).

11. Згідно з відповідними протоколами допитів, проведеними у контексті кримінального провадження, пан М. Воронцов і пан А. Романьков зазначили, що не брали участі в демонстрації 19 лютого 2014 року, а просто перебували поблизу.

II. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЩОДО ЗАЯВНИКІВ

12. Після затримання, 20 лютого 2014 року близько 03 год. 00 хв., заявники та низка інших осіб, затриманих під час розгону 19 лютого 2014 року, постали перед суддями Ч., М., О. та В. Червонозаводського районного суду міста Харкова, які розглядали справи на підставі рапортів працівників міліції та протоколів про адміністративні правопорушення. У цих рапортах і протоколах зазначалося, що 19 лютого 2014 року заявники не підкорилися законним вимогам працівників міліції про припинення блокування воріт Академії МВС України, а деякі із заявників «висловлювалися нецензурною лайкою, проявляючи свою неповагу до працівників міліції».

13. Заявники стверджували, що лише під час цих засідань вони дізналися про пред'явлення їм обвинувачення у вчиненні адміністративного правопорушення (див. пункт 8). Більшість заявників заперечили вчинення будь-якого правопорушення під час відповідних подій.

14. Згідно з твердженнями Уряду пан М. Воронцов передав судді В. письмову заяву, в копії якої зазначено:

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ВОРОНЦОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

«Зі свого боку, [я] визнаю факт непокори працівникам міліції, оскільки [я] не зміг втекти від них. [Я] визнаю свою вину у вчиненні адміністративного правопорушення. [Я] каюсь у вчиненні адміністративного правопорушення».

15. У своїх доводах до Суду пан М. Воронцов, не оскаржуючи подання вказаної заяви, зазначив, що під час допиту суддею В. він заперечив вчинення інкримінованого йому адміністративного правопорушення.

16. Уряд зазначив, що 20 лютого 2014 року для представництва інтересів пана М. Воронцова, пана А. Савченка, пана В. Струкова та пана Д. Сінельникова були призначені захисники у межах надання безоплатної правової допомоги, яка доступна у справах про адміністративні правопорушення головним чином на підставі статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 02 червня 2011 року (див. пункт 28). Жодних додаткових відомостей щодо цього наведено не було.

17. У своїх доводах до Суду заявники зазначили, що ні до, ні під час засідань не змогли зв'язатися із обраними ними на власний розсуд захисниками, і тому під час цих засідань їм не надавалася допомога захисника. Пан М. Воронцов також зазначив про передання судді В. письмової заяви, в якій він вказав, що не потребував правової допомоги, оскільки йому не була надана можливість зв'язатися із захисником, обраним на власний розсуд.

18. Судді Ч., М., О. та В. окремими постановами від 20 лютого 2014 року визнали заявників та декількох інших осіб винними у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення (див. пункт 8) і наклали на них стягнення у вигляді адміністративного арешту на строк п'ятнадцять діб.

19. Зокрема, судді встановили, що під час демонстрації 19 лютого 2014 року заявники знаходилися біля Академії МВС України і не підкорились законним вимогам працівників міліції припинити блокування виїзних воріт. Коли до них звернулися працівники міліції, деякі із заявників «висловлювалися нецензурною лайкою». Судді зазначили, що вина заявників підтверджувалася рапортами та протоколами, складеними працівниками міліції (див. пункт 12).

20. Стосовно пана М. Воронцова було також зазначено, що він «виловлювався нецензурною лайкою», «намагався втекти [від працівників міліції]» і «визнав свою вину».

21. У постановках щодо пана А. Савченка та В. Струкова було зазначено, що у засіданнях від їхнього імені брали участь захисники.

22. 22 лютого 2014 року, посиляючись на Закон України «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» від 21 лютого 2014 року

(див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 213), Червонозаводський районний суд міста Харкова постановив звільнити заявників від відбування покарання, а 06 березня 2014 року також на підставі зазначеного Закону України суд ухвалив постанови про звільнення заявників від адміністративної відповідальності за вчинення відповідного адміністративного правопорушення та закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення.

23. Оскільки їх звільнили від відбуття адміністративного арешту, один із заявників вирішив не подавати апеляційну скаргу на постанову від 20 лютого 2014 року про визнання його винним у вчиненні відповідного адміністративного правопорушення, а двоє із заявників відкликали свої апеляційні скарги, які вони спочатку подали на постанови від тієї самої дати у своїх справах. У грудні 2014 року інші двоє заявників подали апеляційні скарги на постанови від 20 лютого та 06 березня 2014 року. У січні 2015 року Апеляційний суд Харківської області залишив без задоволення ці апеляційні скарги як подані з пропуском строку, встановивши, що відповідні заявники не навели жодних причин для пропуску відповідного десятиденного строку (стаття 289 Кодексу України про адміністративні правопорушення, див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 200).

III. КРИМІНАЛЬНІ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ

24. У період з 19 лютого до 06 березня 2014 року Харківська обласна прокуратура порушила декілька кримінальних проваджень щодо працівників міліції у зв'язку з твердженнями про вчинення ними різних неправомірних дій стосовно осіб, які брали участь або підозрювалися в участі в демонстрації 19 лютого 2014 року, у тому числі стосовно стверджуваного перешкодження доступу захисників до пана А. Савченка, пана В. Струкова та пана О. Романькова (заяви № 58969/14, № 58976/14 та № 58981/14).

25. Сторони не надали додаткових відомостей щодо цих проваджень.

IV. ДИСЦИПЛІНАРНІ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО СУДДІВ

26. У період з 2014 до 2018 року Тимчасова спеціальна комісія (далі – ТСК), створена відповідно до Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08 квітня 2014 року (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункти 220 – 229), та Вища рада юстиції (далі – ВРЮ, згодом Вища рада правосуддя, далі – ВРП) розглядали дисциплінарні

провадження щодо суддів Ч., М., О. та В. Червонозаводського районного суду міста Харкова у зв'язку зі справами про адміністративне правопорушення щодо заявників та інших осіб, які були затримані 19 лютого 2014 року під час розгону протестувальників у м. Харків.

27. У різних рішеннях, ухвалених в період з листопада 2015 року до лютого 2018 року, ВРЮ (згодом - ВРП) встановила, що судді Ч., М., О. та В. допустили серйозні процесуальні порушення і не провели ретельного та об'єктивного розгляду справ. Таким чином, вони були винні в порушенні присяги і мали бути звільнені з посад. Загалом було зроблено висновок, що постанови цих суддів були повністю необґрунтованими і матеріали справ не містили жодних доказів, що заявники або інші відповідні обвинувачені вчинили інкриміновані їм правопорушення.

28. Відповідні рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності також містять такі висновки:

(i) Всупереч чинним нормам засідання проводились у неробочий час і вночі, а також не вівся протокол судового засідання.

(ii) Судді не забезпечили надання заявникам та іншим обвинуваченим у провадженнях у справах про адміністративні правопорушення правової допомоги, на яку вони мали право відповідно до статті 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення та статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 02 червня 2011 року.

(iii) Судді не встановили обставини справ – було цілком незрозуміло, чому вони дійшли висновку, що заявники та інші відповідні обвинувачені вчинили правопорушення, передбачене статтею 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Було недостатньо з'ясовано такі питання: якими були вимоги працівників міліції та які аспекти поведінки заявників могли розглядатися як «злісна непокора» у розумінні цього положення.

(iv) Судді просто послалися на узагальнені та невизначені твердження з рапортів працівників міліції, і не оцінили достовірність цих тверджень.

(v) Хоча один із заявників, пан М. Воронцов (заява № 58925/14), зазначив, що визнав свою вину і намагався втекти від працівників міліції, суддя В. не розглянула, чому він це зробив, що працівники міліції наказали йому зробити, і чому його поведінка вважалася «злісною непокорою» відповідно до статті 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

29. Стосовно дисциплінарного провадження щодо судді Ч. ВРЮ також встановила, що він не розглянув, що перед доставленням до Червонозаводського районного суду пан О. Романьков (заява № 58981/14) тримався під вартою працівниками міліції більше

трьох годин всупереч статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

30. Стосовно дисциплінарного провадження щодо судді М. ВРП зазначила, що працівники міліції не склали протоколу про затримання ні пана А. Савченка, ні пана В. Струкова (заяви № 58969/14 та № 58976/14), а суддя М. фактично «спробувала надати видимість [відповідності законодавству] їхньому затриманню». ВРП встановила, що з огляду на обставини, за яких суддя М. розглядала справи стосовно цих осіб, тримання їх під вартою було свавільним і суперечило пункту 1 статті 5 Конвенції.

31. У різних постановах, ухвалених в період з листопада 2016 року до березня 2019 року, Верховний Суд України залишив без задоволення апеляційні скарги відповідних суддів на рішення про притягнення їх до дисциплінарної відповідальності, підтвердивши висновки ВРП у відповідних частинах. Дисциплінарні провадження щодо деяких суддів у цьому контексті є предметом декількох заяв, які наразі перебувають на розгляді Суду (заява № 40221/18 та декілька інших заяв).

ВІДПОВІДНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ІНШІ ДОКУМЕНТИ

32. Узагальнення та витяги з національної нормативно-правової бази та міжнародних звітів, що мають значення для розгляду всіх заяв, поданих у зв'язку з акціями протесту на Майдані та їхніми наслідками, у тому числі цих заяв, наведені в згаданому рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*) (пункти 194 – 269).

ПРАВО

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

33. Беручи до уваги спільну фактологічну та правову основу п'яти розглянутих заяв, Суд вважає за доцільне розглянути їх спільно в одному рішенні (пункт 1 Правила 42 Регламенту Суду).

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 5 КОНВЕНЦІЇ

34. Посилаючись на пункт 1 статті 5 Конвенції, заявники скаржились, що тримання їх під вартою протягом чотирьох днів у період з 19 до 22 лютого 2014 року було свавільним і незаконним. Вони також скаржились, посилаючись на пункт 3 статті 5 Конвенції, що вони не мали можливості підготувати та оскаржити аргументи щодо

накладення на них адміністративного арешту під час засідання 20 лютого 2014 року.

35. Суд вважає, що ці скарги мають розглядатися виключно за пунктом 1 статті 5 Конвенції, відповідна частина якої передбачає:

«1. Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом:

(а) законне ув'язнення особи після засудження її компетентним судом;

(б) законний арешт або затримання особи за невиконання законного припису суду або для забезпечення виконання будь-якого обов'язку, встановленого законом;

(с) законний арешт або затримання особи, здійснене з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення;

...»

А. Прийнятність

36. Уряд стверджував, що заявники не вичерпали національні засоби юридичного захисту. Зокрема, вони не оскаржили постанови про притягнення до адміністративної відповідальності в апеляційному порядку відповідно до чинних процесуальних вимог. Уряд також стверджував, що оскільки провадження стосовно заявників були зрештою закриті, вони мали звернутися до цивільних судів з позовами про відшкодування шкоди на підставі статті 1176 Цивільного кодексу України 2003 року та Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» 1994 року, у результаті чого вони б отримали відшкодування шкоди у зв'язку зі стверджуваними порушеннями їхніх конвенційних прав.

37. Заявники зазначили, *inter alia*, що зробили все можливе в їхній ситуації для вичерпання доступних засобів юридичного захисту. На їхню думку, ні стаття 1176 Цивільного кодексу України, ні Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» 1994 року не передбачали правової підстави для подання позову про відшкодування шкоди у зв'язку з адміністративним арештом, оскільки жоден національний суд чи орган державної влади не вважав позбавлення їх свободи порушенням національного законодавства. Крім того, Уряд не навів жодних прикладів з національної практики у зв'язку з цим.

38. Стосовно твердження Уряду, що заявники не оскаржили постанови про притягнення їх до адміністративної відповідальності в апеляційному порядку, Суд вважає, що, хоча у них була можливість звернутися з апеляційною скаргою, це не забезпечило б достатнього відшкодування у зв'язку зі стверджуваним порушенням їхніх прав за статтею 5 Конвенції. Зокрема, згідно із законодавством України постанова про накладення на особу стягнення у вигляді адміністративного арешту підлягає негайному виконанню; апеляційна скарга не має зупиняючої дії, а апеляційні суди мають двадцять днів для розгляду апеляційної скарги (див. пункт 18 та згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 200; а також рішення у справі «Швидка проти України» (*Shvydka v. Ukraine*), заява № 17888/12, пункт 53, від 30 жовтня 2014 року). Як свідчить ситуація в згаданому рішенні у справі «Швидка проти України» (*Shvydka v. Ukraine*), могло трапитися, що апеляційні скарги на постанови про притягнення заявників до адміністративної відповідальності не були б розглянуті до фактичного відбуття ними свого п'ятнадцятиденного адміністративного арешту. Уряд не продемонстрував, що подання апеляційних скарг відповідно до зазначеної процедури дійсно призвело б до їхнього звільнення до закінчення строку відбуття покарання. Уряд також не стверджував, що ця процедура могла забезпечити надання відповідним заявникам ретроспективного засобу відшкодування шкоди. Відповідні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення 1984 року вказують, що згідно з цією процедурою все, чого могли домогтися заявники у разі задоволення їхньої апеляційної скарги, було *ex post facto* скасування постанови про притягнення до адміністративної відповідальності та закриття провадження щодо них (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 200). Однак у цій справі заявники були звільнені на третій день після поміщення їх під адміністративний арешт, коли десятиденний строк для подання апеляційної скарги ще не минув, і зрештою через дванадцять днів, порушене щодо них провадження у справі про адміністративне правопорушення, було закрито (див. пункт 22). Оскільки це призвело до звільнення заявників від адміністративної відповідальності, а будь-яке подальше розслідування справи про адміністративне правопорушення у зв'язку з цим було заборонено Законом України «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» від 21 лютого 2014 року, не вбачається ймовірним, що апеляційні скарги на відповідні постанови від 20 лютого 2014 року розглядалися б після закриття вказаних справ.

39. Стосовно твердження Уряду, що відповідні заявники могли отримати відшкодування шкоди у зв'язку зі стверджуваним порушенням їхніх прав за статтею 5 Конвенції, Суд зазначає, що рішення національних судів, на які посилався Уряд, стосувалися відшкодування шкоди, присудженої у зв'язку із закриттям кримінального провадження. Уряд не навів відповідних прикладів національної практики, коли відшкодування шкоди було присуджене у зв'язку із накладенням стягнення у вигляді адміністративного арешту відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Крім того, Суд повторює свої висновки в рішенні у справі «Дубовцев та інші проти України» (*Dubovtsev and Others v. Ukraine*), заява № 21429/14 та 9 інших заяв, пункт 71, від 21 січня 2021 року, не остаточне), що заявників у цій справі, яких тримали під вартою у межах кримінального провадження, пов'язаного з подіями на Майдані, за таких виняткових обставин не можна дорікати неподанням подібних позовів про відшкодування шкоди до цивільних судів на підставі статті 1176 Цивільного кодексу України 2003 року та/або Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» 1994 року з метою вичерпання національних засобів юридичного захисту, як вимагає пункт 1 статті 35 Конвенції. Суд вважає, що ці висновки є так само застосовними до скарг заявників за статтею 5 Конвенції у цій справі.

40. Отже, Суд доходить висновку, що за конкретних обставин цієї справи заявникам не можна дорікати неподанням апеляційних скарг на постанови про притягнення їх до адміністративної відповідальності (пункт 38) або що вони не подали позовів про відшкодування шкоди відповідно до зазначеної Урядом процедури (пункт 39).

41. Суд вважає, що скарги заявників за пунктом 1 статті 5 Конвенції не є явно необґрунтованими у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що вони не є неприйнятними з будь-яких інших підстав. Отже, Суд визнає їх прийнятними.

В. Суть

42. Суд посилається на загальні принципи щодо пункту 1 статті 5 Конвенції, наведені в згаданому рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 459 – 461). Повертаючись до цієї справи, Суд зазначає, що у період з 19 до 22 лютого 2014 року заявники трималися під вартою в межах проваджень у справах про адміністративне правопорушення, порушених щодо них у зв'язку з їхньою фактичною або ймовірною участю у демонстрації у м. Харків 19 лютого 2014 року (див. пункти 7

та 8). Хоча справді, незабаром після їхнього затримання того дня працівники міліції допитали заявників як свідків у зв'язку з кримінальним провадженням, також порушеним за фактом проведення відповідної демонстрації (див. пункт 11), зрештою їм не було пред'явлено жодних обвинувачень у вчиненні кримінального правопорушення, а наведених фактів недостатньо для висновку, що у цей період до заявників ставилися як до підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення (див. для прикладу і порівняння, наприклад, рішення у справі «Олексій Михайлович Захаркін проти України» (*Oleksiy Mykhaylovych Zakharkin v. Ukraine*), заява № 1727/04, пункти 86 – 88, від 24 червня 2010 року).

43. Тримання заявників під вартою протягом більшої частини відповідного періоду (з 20 до 22 лютого 2014 року) ґрунтувалося на постановах Червонозаводського районного суду, в яких їх було визнано винними у вчиненні адміністративного правопорушення за статтею 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення та накладено стягнення у вигляді адміністративного арешту на строк п'ятнадцять діб. Зазвичай такий вид тримання під вартою підпадає під дію обмежень, дозволених підпунктом «а» пункту 1 статті 5 Конвенції (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справі «Гурепка проти України» (*Gurepka v. Ukraine*), заява № 61406/00, пункт 39, від 06 вересня 2005 року). Однак Суд вказує на вагомі докази, що тримання заявників під вартою протягом періоду відбуття ними адміністративного арешту характеризувалося суттєвими процесуальними недоліками, які виходили за межі простих порушень або відсутності гарантій у відповідних процедурах, і могли містити елементи свавілля (див., *mutatis mutandis*, рішення у справах «Ілашку та інші проти Молдови та Росії» [БП] (*Ilaşcu and Others v. Moldova and Russia*) [GC], заява № 48787/99, пункт 461, ЄСПЛ 2004-VII; «Стоїчков проти Болгарії» (*Stoichkov v. Bulgaria*), заява № 9808/02, пункт 51, від 24 березня 2005 року; «Отман (Абу Катада) проти Сполученого Королівства» (*Othman (Abu Qatada) v. the United Kingdom*), заява № 8139/09, пункт 259, ЄСПЛ 2012; «Гуменюк проти Республіки Молдова» (*Gumeniuc v. the Republic of Moldova*), заява № 48829/06, пункти 24 – 25, від 16 травня 2017 року).

44. Зокрема, постанови у справах про адміністративне правопорушення, як вбачається, ґрунтувалися майже виключно на рапортах і протоколах працівників міліції, які були сформульовані недостатньо чітко та не містили детальної інформації про події. Червонозаводський районний суд просто скопіював ці рапорти та протоколи, беззаперечно визнавши їх допустимими доказами та не намагаючись перевірити основні факти, наприклад, шляхом допиту свідків, перегляду наявних відеозаписів або застосування інших відповідних процесуальних засобів, враховуючи, що більшість

заявників заперечили вчинення ними будь-якого правопорушення (див. пункти 13 та 19).

45. Дійсно, у справі пана М. Воронцова суд також посилався на його письмову заяву, в якій він, по суті, визнав, що чинив опір працівникам міліції. Однак вбачається, що заява була зроблена стосовно його ймовірної спроби покинути територію і не містила жодної інформації про перекриття ним виїзних воріт Академії МВС України та/або невиконання вимог працівників міліції не робити цього. Крім того, згідно з відповідними протоколами під час допиту працівниками міліції до проведення судового засідання пан М. Воронцов заперечив свою активну участь у демонстрації. Також згідно з його твердженнями під час судового засідання він заперечив вчинення інкримінованого йому адміністративного правопорушення (див. пункти 11, 14 та 15). Однак Суд не може перевірити, як проводилося засідання, оскільки йому не було надано протоколи судового засідання, а відповідні дисциплінарні провадження вказують, що такі протоколи Червонозаводським районним судом не велися (див. пункт 28).

46. Загалом наявні матеріали не дають підстав для висновку, що Червонозаводський районний суд достатньо ретельно розглянув твердження працівників міліції стосовно заявників, що було необхідним у їхніх справах, враховуючи незгоду стосовно головного елементу, який лежить в основі обвинувачень (а саме: стверджувана непокора заявників), і той факт, що, по суті, єдині докази проти заявників містилися у протоколах та рапортах працівників міліції (див. рішення у справі «Каспаров та інші проти Росії» (*Kasparov and Others v. Russia*), заява № 21613/07, пункт 64, від 03 жовтня 2013 року).

47. Суд також зазначає, що постанови про закриття кримінальної справи стосовно демонстрації від 19 лютого 2014 року та рішення, ухвалені під час дисциплінарних проваджень щодо відповідних суддів, вказують, що пред'явлені заявникам обвинувачення не ґрунтувалися на достатніх або достовірних доказах (див. пункти 11 та 28).

48. Вказані міркування дозволяють припустити, що заявників було визнано винними та на них було накладено стягнення практично аналогічним чином, без здійснення ретельної та об'єктивної оцінки їхніх справ. З огляду на серйозність основних недоліків, встановлених у зв'язку з цими провадженнями, Суд вважає, що за конкретних обставин справи існує достатньо підстав для висновку, що тримання заявників під вартою «після засудження», яке вони частково відбули, не було «законним» у розумінні підпункту «а» пункту 1 статті 5 Конвенції (див., *mutatis mutandis*, згадані рішення у справі «Стоїчков проти Болгарії» (*Stoichkov v. Bulgaria*), пункт 58 та «Гуменюк проти Республіки Молдова» (*Gumeniuc v. the Republic of Moldova*), пункт 26).

49. Отже, Суд вважає, що тримання заявників під вартою протягом періоду, коли вони відбували застосований до них адміністративний

арешту період з 20 до 22 лютого 2014 року), було порушенням пункту 1 статті 5 Конвенції.

50. За цих обставин Суд не вбачає за необхідне розглядати, чи було тримання заявників під вартою до визнання їх винними 20 лютого 2014 року сумісним із цим положенням.

III. ЗАКЛЮЧНІ ЗАУВАЖЕННЯ

51. Насамкінець, Суд зауважує, що у цій справі встановлено порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з необґрунтованим триманням заявників під вартою у зв'язку з їхньою фактичною або ймовірною участю в акціях протесту у м. Харків 19 лютого 2014 року. Як і в інших рішеннях, пов'язаних з Майданом (див. зазначене рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункти 520 та 527; рішення у справах «Луценко та Вербицький проти України» (*Lutsenko and Verbytskyi v. Ukraine*), заяви № 12482/14 та № 39800/14, пункти 115 та 121, від 21 січня 2021 року, не остаточне; «Кадура та Смалій проти України» (*Kadura and Smaliy v. Ukraine*), заяви № 42753/14 та № 43860/14, пункт 153, від 21 січня 2021 року, не остаточне; та згадане рішення у справі «Дубовцев та інші проти України» (*Dubovtsev and Others v. Ukraine*), пункти 81 та 83), встановлені у цій справі порушення вказують на існування цілеспрямованої стратегії органів державної влади або їхніх територіальних підрозділів щодо запобігання та придушення акцій протесту.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

52. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

53. Заявники вимагали по 10 000 євро кожен в якості відшкодування моральної шкоди.

54. Уряд стверджував, що вимоги у зв'язку з відшкодуванням моральної шкоди були надмірними і заявники не вимагали відшкодування моральної шкоди на національному рівні, хоча отримання такого відшкодування було їм доступно.

55. З огляду на свої висновки щодо прийнятності скарг заявників за статтею 5 Конвенції (див., зокрема, пункти 39 – 40) Суд вважає, що Уряд не довів наявності у заявників можливості на практиці отримати

відшкодування шкоди у зв'язку з наслідками встановленого у цій справі порушення їхніх конвенційних прав.

56. Постановляючи рішення на засадах справедливості, Суд присуджує кожному заявнику по 1 200 євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди.

В. Судові та інші витрати

57. Заявники не подали жодних вимог щодо компенсації судових та інших витрат. Отже, Суд вважає, що у зв'язку з цим немає підстав присуджувати їм якусь суму.

С. Пеня

58. Суд вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку із триманням заявників під вартою протягом періоду, зазначеного у пункті 49;
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції держава-відповідач повинна сплатити пану М. Воронцову, пану А. Савченку, пану В. Струкову, пану О. Романькову та пану Д. Сінельникову по 1 200 (одна тисяча двісті) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди, ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ВОРОНЦОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 21 січня 2021 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Віктор Соловейчик
(*Victor Soloveytchik*)
Секретар

Сіюфра О'Лірі
(*Síofra O'Leary*)
Голова

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ВОРОНЦОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

ДОДАТОК

ІТ

№	Номер та дата подання заяви	П.І.Б. заявника, дата народження, місце проживання	Представник
1	58925/14 19.08.2014	Максим Валерійович ВОРОНЦОВ 1979 м. Кривий Ріг	Наталія Геннадіївна ОХОТНІКОВА
2	58969/14 19.08.2014	Антон Олександрович САВЧЕНКО 1992 м. Харків	Наталія Геннадіївна ОХОТНІКОВА
3	58976/14 19.08.2014	Володимир Іванович СТРУКОВ 1959 м. Харків	Наталія Геннадіївна ОХОТНІКОВА
4	58981/14 19.08.2014	Олександр Сергійович РОМАНЬКОВ 1995 м. Харків	Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ
5	59120/14 19.08.2014	Денис Олександрович СІНЕЛЬНИКОВ 1976 м. Харків	Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ